

Antonio Burgos – Gatos sin fronteras (překlad první kapitoly)

Tentokrát přináším článek neprávni: překlad první kapitoly knihy španělského autora A. Burgose Gatos sin fronteras.

Knihy česky dosud nevyšla; autor mi povolil pořídit překlad první kapitoly a tento zveřejnit.

Domnívám se, že každý příznivce koček bude souhlasit, že následující postřehy jsou velmi trefné; a nejen ony: láskou a pozorným, avšak bezmezným obdivem k domácím tygrům je prodchnuta celá kniha.

Autorovi patří dík za to, že mi laskavě poskytl licenci!

Zájemce o jeho další díla odkazují na jeho stránky (<http://www.antoniburgos.com/abc/welcome.html>).

Celou knihu nabízí například Casa del libro (<https://www.casadellibro.com/libro-gatos-sin-fronteras/9788497345606/1098550>).

Den, že by psa nevyhnal

Ještě v ten den, kdy by psa nevyhnal, jsme si mysleli, my blouznivci, my bláhovci, že jsme Kočky bez hranic.

Že jsme sami pro sebe nevládní organizace složená z jedné rodiny, zaměřená na ochranu zvířat, a že jsme se toho zimního rána, které jako by vypadlo z povídek Charlese Dickense, rána studeného a deštivého, pod olověně zbarveným nebem, s vlhkými stěnami, ujali kočky, kterou Isabela ráno přinesla do bytu v tašce na cvičení, z níž ten malý mokrý pirát vystrkoval hlavu, prokřehlý zimou, chvějící se, se zmrzlými tlapkami a oušky a s ocáskem, ze kterého crčela voda. Portýr ho našel opuštěného, jak mňoukal a potuloval se dole v zahradě; vystrkoval ho na ulici znovu a znovu, jestli si náhodou nenajde cestu domů a k matce, které se ztratil. Pirát se ale tvrdohlavě vracel ke vstupním dveřím, jako kdyby ho vedl osud psaný ve hvězdách ozařujících nekonečné kočičí noci.

Naprosto jsme se mýlili.

Že jsme se ujali opuštěné kočky? Ale no tak.

Ted' už konečně víme pravdu.

Pravda je, že jsme zjistili, že to my jsme byli opuštění.

Že jsme to my, kdo mají to nekonečné štěstí, že smíme žít v domě mourovaté kočky,¹ krásné i elegantní; kočky klidné, distingované... protože na rozdíl od lidí není koček afektovaných, bez vkusu, bez vychování, hrubých, vulgárních. U kočky sošné jak z Louvru a egyptské jako z Britského muzea, to když sedí; fotogenické když se zavrtá pod polštář a vystrčí šibalskou hlavu se zelenýma očima otevřenýma dokořán, uši našpicované; sesazeného krále, který přišel o říši; císaře bez území, objevitele bez Finisterry,² dobyvatele bez legií, sultána tisíce nocí na střeše a tisíce ptáků, který, osamělý a velkomyslný, nám prokazuje tu vzácnou a nesmírnou čest, že nám dovoluje žít spolu s ním, protože mu připadáme fajn.

Řekl jsem, že nám to dovoluje? To hned smažte! To bylo na začátku, před dlouhou dobou, dokud byl jen malým kocourem, kočičím miminem. Na začátku nám to dovoľoval. Teď už, dospělý kocour, prostě Vážený Pan Kocour, to po nás vyžaduje. Teď víme, že kočka rozhodně je společenské zvíře. Ale ne tak, jak se to běžně chápe. Kočka je společenské zvíře, protože po nás požaduje, abychom žili vedle ní, protože jsme to my, kdo děláme společnost kočce. A pozor, jestli to neděláme, jestli ji necháme samotnou déle než je obvyklé nebo jestli si dovolíme někam odjet na víkend a nechat ji doma s dostatkem granulí. Po návratu na nás bude hledět s nekonečným pohrdáním jako uražená královna a potrvá pěkně dlouho, než nám odpustí mňouknutím. Bude nás ignorovat, dokud se sama nerozhodne jinak. Četli jsme to u Dereka Bruce: *„Abychom si udrželi skutečnou představu o tom, za co stojíme, měli bychom mít všichni psa, aby nás zbožňoval, a kočku, aby nás ignorovala.“* A shodně se sirem Harrym Swansonem potvrzujeme, že: *„Nemůžeš být páníčkem kočky; přinejlepším ti dovolí být jejím společníkem“.*

Dospěli jsme k pochopení, že kočka má ke své pýše spoustu důvodů. Je to to nejnezávislejší, nejsvobodnější, nejsobečtější a nejméně pochlebovačné zvíře, které si lze představit. Proto bývá tak často nechvalně proslulá svou nevrlostí. Jak obdivně prohlásil Chateaubriand: *„Na kočce se mi líbí její nezávislá a skoro nevděčná povaha, která jí znemožňuje se ke komukoliv uvázat, lhostejnost, se kterou prochází salóny i domovskými ulicemi. Kočka žije sama. Nepotřebuje žádnou společnost. Poslouchá jen koho a kdy chce, nebo předstírá, že spí, aby mohla lépe pozorovat, a podrápe vše, co podrápat může.“*

Kočka ví, že tím, že nám povolí žít v jejím domě, se stává nepostradatelnou ve své absolutní neužitečnosti, když teď už v domech nemáme myši ani ve městech krysy, které by nosily mor jako od Alberta Camuse nebo peklo jako od Hieronyma Bosche. Nejsou ani lepší ani horší než lidé, jak postřehl Jean Baptiste Say: *„Kočkám se vytýká, že dávají přednost pohodlíčku, že s oblibou odpočívají na nejměkčím nábytku nebo si tam hrají: stejně jako lidé. Že číhají na nejslabší nepřátele, aby je sežraly: jako lidé... že odmítají všechny povinnosti: zase jako lidé.“*

Kočka to ví – a odtud pochází její pýcha. Ví, že člověk z koně udělal válečnou zbraň; z holuba posla státních tajemství; z ryby jídlo; z krávy obuv; z ovce vlnu pro oděvy. Kočka ví, že si člověk váží slepice pro její vejce; jesetera pro jikry; včely pro med; pštrosa proto, že jeho pera slouží jako ozdoba pro sboristky ve Folies Bergère³ nebo v Radio City Hall;⁴

¹ Španělé říkají mourovatým kočkám (v angl. „tabby“) poeticky „gato romano“, doslova kočka římská. Pro autora, jak bude zjevné z textu, se jedná jen o další důkaz nadřazenosti koček a prosté označení používá jako vznešené oslovení.

² Finisterra je město na západním pobřeží Španělska, kde podle legend končil svět. Dnes je to jeden z možných konců poutě do Santiago de Compostela.

³ Pařížský kabaret.

⁴ Newyorská scéna.

sokola, protože se dá naučit na to, aby na letištích vyháněl ptáky z přistávacích ploch pro Boingy 747.

Kočka ví, že je výjimkou v tom, že skoro všechna zvířata v přírodě jsou pro člověka jeden velký supermarket. Když spadly první kapky a Noe přivedl na svou Archu první páry zvířat, bylo to vlastně jako kdyby naplňoval regály v supermarketu Historie Lidstva.

Ještě jsem nepochopil, co měla na Arše dělat kočka.

Je toho víc: myslím, že je Noe má nezměrnou zásluhu, že dokázal kocoura a kočku přimět, aby nastoupili na Archu. Co jim provedl? Nebo lépe: co jim dal? Protože, a to je nepochybné, jen tak pro nic za nic by určitě nenastoupili. Určitě jim musel slíbit ráj myší a ryb, aby kočky vůbec svolily k tomu, že přijdou. Ale i tak byli kocour a kočka pěkně nespokojení a remcali, s hřbetem do oblouku a zježeným ocasem, když viděli, že je tam ten šejdíř zavřel.

Myslím, že po pár dnech se Noemu na jeho Arše přihodilo to samé, co nám s naším pirátem: že byl nekonečně vděčný za tu kočičí velkomyslnost, se kterou mu dovolili kormidlovat si až do chvíle, než přiletěla holubice s olivovou větví v zobáku.

Holubice, kterou pochopitelně nesežral lev ve svém pralesním království, ani patolízalský pes, který tak pochleboval Noemu, až mu z toho olizoval ruce.

Holubici, a to je snad jasné, sežraly mrzuté a pyšné kočky na Arše.

Tohle všechno jsem mohl pochopit, protože náš kocour nám zjevil pravdu prostřednictvím kočičího evangelisty, kterým je Garfield. Garfield v jedné ze svých Kočičích Pravd zjevených lidstvu říká: *„Tygři, lvi, panteři, sloni, medvědi, psi, tuleni, delfíny, koně, velbloudi, šimpanzi, gorily, králíci, blechy... Všichni si tím prošli! Jediní, kdo ze sebe nikdy nedělal blbečka v cirkusu... jsme my kočky!“*

Tato kniha je tam dlouhým dementím, které ve jménu svého kocoura činím v čase, kdy nás zaplavují lži a pomluvy proti kočičímu rodu. Je naprostá lež, že kočka je domestikované zvíře. Je stále svobodná. Nikdo není jejím pánem. Ani ti, kteří si to o sobě myslí. Kočka je nejsvobodnější stvoření na světě. Svobodu získala bez revolucí nebo válek. Kočka ruší otroctví v každém jednotlivém okamžiku, kočky neuznávají ani majitele ani pána; vědí, že se narodily svobodné a rovné mnohem dříve než v roce 1789.

Kočky jsou na světě proto, aby vyvrátily falešnou víru, že Bůh vytvořil všechny věci proto, aby sloužily člověku, kterého stvořil k obrazu svému. Bůh stvořil rovněž člověka k tomu, aby ten sloužil kočce. Snad je pravým obrazem Boha kočka, ne člověk, jak to říkal Leonardo da Vinci: *„I ta nejmenší kočka je mistrovské dílo.“* Dodávám, že není třeba, aby Bůh své dílo podepsal, protože jeho styl a technika je jasný i bez znaleckých zkoumání.

Nejlepší Sochou Svobody není ta monumentální struktura obklopená mořem u Battery Parku v New Yorku. Nejlepší Sochou Svobody je kočka, co si sedí v křesle, o kterém jsme si až do doby, než přišla do domu, mysleli, že je to naše oblíbené křeslo. Takže... ve svém křesle. Kočky si umí vždycky matematicky přesně vybrat místo, kde překážejí nejvíc těm,

kteří si naivně myslí, že jsou jejími pány a kteří nakonec pochopí, že nejlepším pravidlem domácího soužití s těmito osobnostmi je zachovat klid.

Kočka je památník nezávislosti. Každá kočka je Simón Bolívar⁵ a generál San Martín⁶ naráz. Kočku nenaučíte „přines“, protože nestrpí majitele a neuznává pány. Kočka si zmizí, kdy chce, vrátí se, kdy chce. Kočka nemá rodokmen, nemá domácí dril. Kočka je samotář a tak to má být.

Kočky, jakobíni, volnomyšlenkáři, revolucionáři, anarchisté, svrhávají každou chvíli krále a z trůnů si dělají oblíbené křesílko. Ti prostopášníci vždy připravení k akci zabírají i ta nejtajnější zákoutí šatní skříně, kde paní domu, jak si myslela, bezpečně uložila své hedvábné šátky nebo své lněné šály... hřejivé akorát, aby se na ně člověk... kočka natáhla při siestě. Kočka má v sobě michelinského průvodce, který jí bezchybně navádí na ta nejpohodlnější místa v domě.

Nikdo si nedokázal kočku podrobit, ovládnout ji drezúrou a cvičením. Nikdo nedokázal pást stádo koček. Nikdo nic nevozil kočičí karavanou, nikdo nedosáhl toho, že by kočky poháněly kočáry, táhly sáně po sněhu nebo běhaly závody, aby si na ně lidé mohli vsadit. Nebyl tu žádný loutkář, který by kočku přiměl tančit na zadních do rytmu bubínku. Matador býka nakonec ochočí, naučí ho, jak se vrhat na muletou – a právě těm býkům, zrádcům své rasy, říkají, že jsou zuřiví, těm nešikům, kteří se nakonec naučí dělat to, co lidé chtějí. Pro nic za nic není býčí aréna ničím jiným, nežli přímým architektonickým, historickým i kulturním dědicem římského cirku. Dívat se na dřinu s muletou, která se tam odehrává, znamená účastnit se krocení divokého zvířete, které nakonec dělá to, co člověk chce. Naopak zápasy zkrocených býků jsou uznáním toho, že zvíře neztratilo svůj instinkt, že se nenechá podvést kusy látek, kterým sami toreadoři říkají „podvody“, že se nechce nechat přimět matadorem-krotitelem, aby ho napadl. Vždyť matador je tím, kterého to divoké zvíře chce přelstít a zranit rohy, protože ví, že to on stojí za tím podvodem. Ono divoké zvíře se proto snaží po boji odejít stejnými vraty, kterými přišlo. Tím na bitevním poli potvrdí svou divokost, kterou nezapomnělo.

Neexistují krotitelé koček tak jako krotitelé lvů. Ani neexistují krotitelé koček tak jako cvičitelé koní, kteří se dokonce učí různým stylům drezury, anglické, kovbojské, texaské. V San Bernardu nejsou kočky, které by pomáhaly horolezcům ztraceným ve sněhu, protože není člověk, který by dokázal kočce okolo krku uvázat obojek, natož pak ještě přivázat k obojku soudek s rumem. Neexistují kočky, které by vodily slepce, protože pro kočky končí solidarita společně s jejich vlastním štěstím. Neexistují kočky, které by sloužily člověku při lovu, protože jim hrdost nedovolí odevzdat ulovenou kořist, tím méně, pokud si ji dovolil zabít někdo jiný než kočka, nejlepší lovec v neprostupných lesích koberců po chodbách domů. Neexistují kočky, které očichávají kufry na výdejích zavazadel, aby hledaly drogy, protože neuznávají jinou závislost než na plechovce s pěnou z lososa a pstruha. Nemůžeme nechat kočku hlídat dům před zloději, protože jsou takoví liberálové, že jsou proti jakémukoliv násilí, jsou to totiž příznivci Rousseaua a nemohou si představit, že existuje krádež, neboť ony si berou všechno, protože všechno je jejich, celý svět patří každé kočce, která v něm je, je její až po ponožku, kterou po čase objevíme schovanou

⁵ Těž Osvoboditel; Simon Bolívar vedl boj dnešní Venezuely, Bolívie, Kolumbie, Ekvádoru, Peru a Panamy za nezávislost na Španělské říši.

⁶ Také Osvoboditel; José de San Martín vedl boj dnešní Argentiny, Chile a Peru za nezávislost na Španělské říši.

blízko jejího pelíšku. Popsal to Jean Cocteau: „*Dávám přednost kočkám před psy, protože nejsou kočky-policisté.*“ A Cocteau to neměl z druhé ruky. Byl to kočofil. Měl kočku jménem Karoun, kterou považoval za „krále koček“ a které věnoval svou knihu *Drôle de Ménage*.

Nejsou kočky-policisté, protože všechny kočky jsou zloději. Svými pohyby, vznášejícími se jako na polštářcích, se stávají hotovými zlodějkami krásy. Když se modelka naučí pohybovat se po molu s elegancí kočky, dosáhne ideálu krásy. Pokud se nám líbí Naomi Campbell je to proto, že je to asi velká černá kočka, která nosí štěstí návrhářům, pro které defiluje.

Kočka je v nejlepším případě zvíře domácí, nikdy domestikované. Domácí, protože žije v domě, když se uráčí se dočasně vzdát své pouliční svobody, do které se vrátí, když jí to přikáže říje nebo nezměrná chuť po dobrodružstvích na svobodě. Ten dům je pochopitelně její, nikdy náš. Každý majitel kočky ví, že kočky nepřijímají žádného jiného pána než sebe samé, svrchované kočičí pány svého vlastního osudu.

Kočí dvířka v domovních dveřích nebo v okně domu jsou vždy Vítězným obloukem, který lidé vztyčují k počtě nejvyšší kočičí svobody. Kočka může být domácí. Může dům opanovat. Může se stát úžasným, rozmazlovaným a všemocným squatterem. Ani tak ale nemůžeme mluvit o „kočce domácí“. Mezi podstatným jménem „kočka“ a přídatným jménem „domácí“ leží neřešitelný vnitřní rozpor. Jsou to kočky, jež nám prokazují čest už jen tím, že se zastaví u nás doma. Dávají nám hádanku, kterou formuloval C. MacKenzie: „*Jediným mystériem kočky je, proč se rozhodla být domácím zvířetem.*“

Jsou to kočky, kdo člověka považují za zábavné domácí zvíře, které jim slouží, padá jim k nohám, dává jim najíst, vodí je k veterináři a denně jim čistí bednu s pískem.

Ve starém Egyptě byly kočky bohy, a to se tak snadno nezapomíná.

Kočka je prostě jako vždy nevrlý zchudlý šlechtic, který nám navzdory své úplné chudobě hrdě ukazuje všechny svoje erby. Kočka nenachází důvod, proč by měla poslouchat jakékoli jiné zvíře, i když to třeba chodí po dvou, považuje se za střed světa a říká si člověk.

Kočí nezávislost prochází historií od starého Egypta po Britské impérium, jehož královna Viktorie kočky milovala až tak, že její favoritka, peršanka White Heather, přežila smrt vládkyně, ale nadále si jako královna žila v Buckinghamském paláci ještě dlouho za vlády Eduarda VII. Nezávislost prochází historií dál, od koček z Kolosea po Spojené státy, kde poté, co zemřel Kitten, kocour prezidenta Johna Fitzgeralda Kennedyho, publikovali v jednom washingtonském deníku nekrolog, ve kterém stálo: „*Na rozdíl od lidí stejného postavení Kitten nenapsal memoáry ani nechtěl mít ze svého působení v Bílém domě žádný prospěch.*“ V téže Bílém domě, kde, jak se říká, prezident Theodore Roosevelt konverzoval se svými kocoury Tomem a Slipperem o Panamském průplavu, nebo kde Socks, nejslavnější obyvatel prezidentského sídla vůbec, dostával za úřadování Billa Clintona víc než sto tisíc fanouškovských dopisů ročně. Dopisů, na které pravidelně odpovídal tým dobrovolníků, kteří odpovědi podepisovali kocourovou natištěnou stopou. Ta nezávislost jde s kočkou od starověku, kdy opustila divočinu a uvolila se žít s člověkem až dodnes – přes všeobecné mínění musíme prohlásit, že jsme lidmi, které domestikovaly kočky.

Zmínil to Sebastián de Covarrubias již v roce 1611 ve svém *Tesoro de la lengua castellana*, kam začlenil chvalozpěv na kočku: „*Kočka je hbité a dravé zvíře, které se v mžiku zmocní*

všeho špatně ukrytého; ať je sebevíc domácká, nikdy není domácí, protože se nenechá komandovat z místa na místo, ledaže byste ji lstí přenesli v pytli; a ačkoli ji přenesete jinam, stejně se vrátí, aniž by bylo jasné, jak mohla najít cestu. Má vlastnosti a postavu tygra.“

Tato kniha vypráví příběh o tom, jak se znovu naplnil výrok Marcela Mause: „*Kočka je jediné zvíře, kterému se podařilo ochočit člověka.*“

Přinejmenším Remus domestikoval Isabel a mě.

Remus: vzhledem k evropské a římské povaze jeho císařského, latinského plemene se náš pán ani jinak jmenovat nemůže.

Protože ačkoliv jsme svobodní občané, musíme uznat, že jsme poddanými jednoho kocoura.

A hrozně nám to vyhovuje.

Ani Julius Caesar, když dobyl se svými legiemi svět; ani Filip II., nad jehož říší slunce nezapadalo; ani Napoleon, když barvil led ruské stepi trikolórou; ani královna Viktorie, ve vší koloniální nádheře Britského impéria, neměli takovou moc jako Remo, mourovatý císař všech koutů tohoto domu. Jeho domu, to dá rozum, náš už není.

Domu, kde nás ráčí nechat žít.

Technické

Zdroje

Antonio Burgos: Gatos sin fronteras

Klíčová slova

Burgos, Gatos sin fronteras, kočky, překlad